

Oponentský posudek diplomové práce

Jméno diplomantky: Ing. Zuzana Mazánková

Téma a rozsah práce: **Odpovědnost státu za vznik a šíření pandemie** (90 s. + přílohy)

Datum odevzdání práce: 15.10.2023

1. Aktuálnost (novost) tématu:

Diplomová práce nadstandardního rozsahu i způsobu zpracování se zabývá tématem, které je i téměř 3 roky od vypuknutí pandemie Covid-19 velmi aktuální a na mezinárodní úrovni diskutované, ale v české odborné literatuře bylo dosud jen zčásti zpracované. Navíc jeho vývoj nebyl zdaleka ukončen, protože na jedné straně probíhají pokusy o vyvození odpovědnosti Číny (spíše na vnitrostátní úrovni), na druhé straně na půdě WHO práce na vyjednání nové úmluvy a na podstatné revizi MZP (*International Health Regulations*). Práce je tak velmi aktuální.

2. Náročnost tématu:

Jedná se o poměrně náročné téma, které vyžadovalo prostudovat vedle smluv a dalších dokumentů WHO, judikatury mezinárodních soudů a článků o odpovědnosti států (ARSIWA) také domácí a především zahraniční odbornou literaturu, která je rozsáhlá. Lze konstatovat, že diplomantka se s úkolem úspěšně vyrovnala. Pracovala s velkým množstvím zdrojů, a to převážně právních, ale zčásti také neprávních, vzhledem k tématu pandemií.

3. Hodnocení práce:

Diplomová práce má celkem promyšlenou strukturu, která je adekvátní zkoumanému tématu. Je rozdělena do tří velkých, dále vnitřně strukturovaných částí. První část se logicky zabývá obecně odpovědností v mezinárodním právu, a to včetně odpovědnosti za škodlivé následky nezakázaných činností. Zde by výklad mohl být o trochu stručnější. Naopak je třeba ocenit pozornost věnovanou dělení závazků (na činnostní a výsledné) a pojmu *due diligence* v mezinárodním právu, protože to má užší vztah ke zkoumané otázce. Druhá část se správně věnuje rozboru primárních pravidel, jejichž formulace a prokázané porušení může mít klíčový význam pro prokázání odpovědnosti za vznik a šíření pandemie. Autorka se správně zabývala rolí WHO v zabránění vzniku a šíření pandemií a vývojem i obsahem mezinárodních zdravotnických předpisů. Obsahu však úplně neodpovídá název „odpovědnost za vznik a šíření

pandemií“, a to též ve srovnání s třetí částí „Odpovědnost států za vznik a šíření pandemie v praxi“. Tato část, která má v souladu název a obsah, představuje podle mého názoru jádro práce. Autorka zde krok za krokem na základě dostupných informací a výkladu relevantních pravidel zkoumá jak možnosti vzniku mezinárodní odpovědnosti Číny a jiných států (z hlediska hmotněprávního), tak případné procesní prostředky dovolání se takové odpovědnosti. Tento rozdíl je podstatný, jak se ukazuje v této analýze i ve stručném shrnujícím závěru. Autorka podává realistické odpovědi na v úvodu vytyčenou otázku (možná odpovědnost Číny za některé, ale ne všechny škodlivé následky, i mizivá šance na uplatnění této odpovědnosti) a naznačuje možné směry vývoje (zdokonalení primárních pravidel a zvýšení role WHO).

4. Připomínky a otázky k zodpovězení při obhajobě:

Práce je po věcné stránce velmi kvalitní, autorka pracuje s judikaturou a odbornou literaturou na dostatečné úrovni, její závěry jsou zpravidla dobře argumentované. I po formální stránce je práce dobře strukturovaná, přehledná, napsaná bez překlepů. Jen výjimečně bych vytkl drobné problémy s terminologií u druhů pravidel (materiální – primární, zvyková – obyčejová).

Pro účely ústní obhajoby navrhuji, aby se diplomantka zaměřila především na tyto otázky:

- (1) Jaký má význam zkoumání odpovědnosti (*liability*) za škodlivé následky činností nezakázaných mezinárodním právem pro tuto oblast? Lze aplikovat pravidla týkající se životního prostředí (prevence přeshraničních škod a rozdělení ztrát) na pandemie?
- (2) Diplomantka správně identifikovala některé problémy (kauzalita, příspěví více států ke vzniku škody). Byla by řešením tzv. sdílená odpovědnost několika států a/nebo mezinárodní organizace (zde patrně WHO)?
- (3) Kdo by nejspíše mohl a měl podat žádost o poradní posudek MSD?

5. Doporučení:

Posuzovaná práce svým obsahem i formou představuje nadstandardní diplomovou práci, kterou mohu plně doporučit k obhajobě. S výhradou jejího průběhu práci předběžně hodnotím jako výbornou.

V Praze dne 26.12.2023

Prof. JUDr. Pavel Šturma, DrSc.
oponent diplomové práce